

velse, men usikker i sin bedømmelse af mennesker og tilstande. Dette indtryk formidler Erik Halvorsens bog, men utilsigtet. For Arne Sørensen var det et held, at han nåede at vikle sig ud af sit samvær med de antidemokratiske og antiparlamentariske kræfter kort før besættelsen. Så sent som 1. april 1940 skrev han en glimrende artikel om Hitler. Hermed var Arne Sørensen kommet på plads for de næste fem år. Erik Halvorsens bog er altså for meget et venneskift og opfylder ikke de krav, man må stille til en kritisk biografi. Men bogen fremlægger et materiale, der gør det muligt for læseren at drage egne konklusioner, og den bliver hermed et interessant bidrag til 1930'ernes kulturelle og politiske brydninger.

Tage Kaarsted

C. Ricard: *En advokats erindringer*. (Gyldendal, 1981). 148 sider.

Med let hånd har højesteretssagfører C. Ricard berettet om sit liv fra vugge og til otium. Beretningen virker åben og vederhæftig. Således fæstner man sig ved, at ikke kun sejre, men også nederlag og mangeårig relativ lav indkomst omtales. Erindringerne værdi ligger i de udmærkede strejflys, de kaster over væsentlige sider af en københavnsk advokatvirksomhed. Særlig omtale er viet to sager med kraftige politiske under- eller overtoner, nemlig Danish Milk-sagen 1955-56 og Kildeskattehussagen 1968-69. Mens domstolene efter forfatterens opfattelse behandlede disse sager korrekt, efterlader hans redegørelse for de handlinger eller undladelser, især administrationen – men til en vis grad også politikerne – foretog sig, en besk smag i munden. De viser bl.a. den magt, embedsmændene udøver i læ af en ansvarlig minister, at statens repræsentanter kan

være både hårdhændede og udygtige, og at de i al fald ikke altid stiller de samme krav til statens adfærd som til borgernes. Heldigvis giver bogen ikke holdepunkter for at antage, at hele administrationen bør mistænkes. Der er jo netop tale om store enkeltsager, hvis fremdragelse og udgang formentlig har virket præventiv. Men bogens lære er, at sund skepsis over for den herskende klasse lønner sig, og at enhver i offentligheden kendt person går i fare, hvor han går.

Tage Kaarsted

Holger Vivike: *Bagbord om. Erindringer fra et godt liv*. (Forlaget Vindrose, 1982). 158 s.

I den offentlige bevidsthed huskes Holger Vivike som matrosen, der gik fra borde sammen med Aksel Larsen og fra DKP over i SF, som han repræsenterede i folketinget 1960-73. Med Asger Jepsen som »redaktør« – hvad det så indebærer – har han nu udsendt en lille, letlæst erindringsbog. Han snakker løs om sin barndom og ungdom, der var præget af, at han kom fra samfundets fattigste lag. Han blev sømand og giver heraf en ram og levende skildring, der også bidrager til at kaste lys over kommunistiske organisationsmetoder blandt sømænd. Han blev under krigen lønnet partifunktionær og særdeles aktiv leder af modstandsarbejdet bl.a. i det sydlige Jylland. Hans snuhed, praktiske sans og forsigtighed holdt den gående under hele krigen uden arrestation.

Noget af det tyndere i bogen er de politiske udlægninger. De indskrænker sig stort set til velkendte floskler fra DKP's mindre katekismus. Enkelte steder er der slinger i valsen m.h.t. nøjagtigheden, som når det f.eks. hedder, at Busch-Jensen gik som justitsmi-

nister i protest mod, at Børge Houmann fik en dom for injurier mod Wright, Thomsen og Kier. Det var nærmest omvendt, idet Carl Madsen fik maget det så, at Busch-Jensen blev tvunget til at gå. Der er også unøjagtigheder, når det drejer sig om Aksel Larsens forbindelse med CIA og overvågningen af Alfred Jensens aktiviteter. Det er iøvrigt ikke noget flatterende billede, der gives af Aksel Larsen.

Forfatteren synes at have haft det skidt med sig selv hele tiden. Han gik med Aksel Larsen, men sympatiserede med oprørerne i 1967, og alligevel fulgte han dem ikke, men blev og fordrev så – ifølge sit eget udsagn – tiden i snapstinget. I sin alderdom finder han nu glæde over, at det er lykkedes Gert Petersen at få udrenset SF's højrefløj af Aksel Larsens gamle støtter. Bogen er en apoteose til ambivalensen. Den kaster lys over karaktermæssige egenskaber, som visse sider af det politiske miljø kan udvikle.

Tage Kaarsted

Erik Jensen: *Mellem demokrati og fascisme. Træk af Konservativ Ungdoms organisatoriske og ideologiske nyorientering 1932-34.* (Odense Universitetsforlag 1983). 154 s.

Bogen rejser spørgsmålet om de fascistiske strømninger, man har villet finde i KU i Jack Westergaards formandstid, mens den økonomiske krise kulminerede og nazisterne overtog magten i Tyskland. Den gør det i form af en grundig gennemgang af KUs og i et vist omfang Det konservative Folkepartis udvikling i disse bevægede år.

Problemet kompleksitet fremgår af, at netop de nye kræfter i KU i 1932 markerede sig som en aktiv og helhjerteret støtte for den erklærede demokrat Christmas Møller ved hans valg til par-

tiformand, om end forholdet mellem dem kølnedes i det følgende år. Støtten til Christmas Møller mod de »gamle« konservative faldt i tråd med den almindelige fornyelsestrang, som også gav sig omstridte udtryk på det agitatoriske og ideologiske felt.

Oprettelsen og uniformeringen af KUs såkaldte Stormtropper faldt mest i øjnene, og forfatteren har utvivlsomt ret i, at ideen direkte var hentet fra Italien-Tyskland. Det er mere problematisk, om der hermed fulgte nogen synderlig fornemmelse af politisk slægtskab. Troen på reklamens, agitationens, den åndelige påvirknings ubegrænsede muligheder er vel i almindelighed vort århundredes heksetro, men var særlig markant i mellemkrigstiden, da reklamen var ny, da populære medier som film og radio holdt deres indtog, og da man i mangel af bedre forklaring i mange kredse var tilbøjelig til at forstå den tyske nazismes politiske lynsejr ud fra sådanne forestillinger. Helt ned til symbolets – hagekorsets – muligt magiske effekt. Der er klart redegjort for det konservative partis behov for nye agitationsformer, offentlige valg møder, plakater, løbesedler. At man da lærte nogle former af fascistiske partier, som disse selv havde lært af arbejderpartierne, siger ikke, at man ville bruge dem til samme formål.

Ideologisk er der peget på en række artikler i KUs blad fra 1933, som udtrykte sympati for det nazistiske Tyskland og for den franske højreradikale bevægelse »L'Action Française«, og de rummer det klareste vidnesbyrd om, at ledende kredse i KU ville opfatte sig som stående på samme side af barrikaderne. Det er interessant, at redaktionen optog dem; men forfatterens repræsentativitet er mindre overbevisende. Det burde således være nævnt, at grev Frederik Knuth snart forlod KU og tilsluttede sig DNSAP, og at også Niels